

Vastineet, ehdotusvaiheen kuuleminen

PROJEKTIN NIMI Pyhäjoen kunta Keskikylän osayleiskaava	Kaavan laatija Johanna Lehto, FM, YKS-675 Leena Pehkonen, YAMK	Päiväys 21.10.2025
--	--	-----------------------

Osayleiskaavan ehdotusaineisto (sisältäen osayleiskaavaehdotuksen) oli yleisesti nähtävillä 11.9.-14.10.2025 valmisteluvaiheen kuulemista varten (alueidenkäyttölaki 65 § ja MRA 19 §). Kaavaehdotuksesta saatiin seuraavat lausunnot, joihin on laadittu vastineet.

Lausunnot.....	1
1. Pohjois-Pohjanmaan liitto, 26.9.2025	1
2. Oulun museo- ja tiedekeskus/arkeologia, 8.10.2025.....	3
3. Tukes, 6.10.2025	3
4. Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos, 10.10.2025	4
5. Fingrid, 13.10.2025.....	5
6. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, 14.10.2025	6
Muistutukset:	12

Lausunnot

1. Pohjois-Pohjanmaan liitto, 26.9.2025

Taustaa

Hyperco Oy suunnittelee datakeskuksen perustamista Pyhäjoen Keskikylän eteläpuolelle ja on tehnyt 27.11.2024 kaavoitusaloitteen asema- ja osayleiskaavojen laatimiseksi. Yleiskaavoitettavan alueen koko on noin 422 ha ja asemakaavoitettavan hankealueen noin 236 ha. Kaavat ovat edenneet ehdotusvaiheeseen.

Hankealueelle on tarkoitus rakentaa kolmesta viiteen datakeskusrakennusta ja niille tarvittavat tukitoiminnot. Toteutuessaan datakeskus liitetään valtakunnan verkkoon uudella 400 kV:n voimajohdolla Fingrid Oyj:n Valkeuden sähköasemalla, joka sijaitsee noin 200 metrin etäisyydellä hankealueesta. Voimajohtojen reittejä ja voimalinjojen lukumäärä ei ole vielä päätetty. Sähkökatkojen varalta datakeskus varustetaan varavoimajärjestelmällä. Varavoima koostuu kahdesta erillisestä järjestelmästä: akkujärjestelmästä ja varavoimageneraattoreista.

Osayleiskaavan selostuksen mukaan Pyhäjoen kunnan ja Hypercon tavoitteena on kehittää suunnittelualueelle suuremman teollisuusluokan toimintaa. Kaavalla on tarkoitus mahdollistaa alueelle datakeskuksen rakentaminen tai muu teollinen toiminta. Osayleiskaavan alue on tavoitteena osoittaa pääosin teollisuus- tai varastorakennusten alueeksi.

Hankealueella ei ole voimassa olevaa yleis- tai asemakaavaa.

Hyperco Oy:n Pyhäjoen datakeskuksen ympäristövaikutusten arviointi on ohjelmavaiheessa. Pohjois-Pohjanmaan liitto antaa erillisen lausunnon YVA-ohjelmasta.

Lausunto

Osayleiskaavan ja asemakaavan suhde maakuntakaavoihin

Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakuntakaavaa: 1.-3. vaihemaakuntakaavat ja Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava. Vuodesta 2021 vireillä ollut Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuuston päätöksellä 27.5.2025 (§ 5) ja määrätty voimaan ilman lainvoimaa maakuntahallituksen 18.8.2025 (§ 92) päätöksellä. Lainvoimaisissa ja voimaan määrättyssä vaihemaakuntakaavoissa datakeskustoiminnoille ei ole osoitettu merkintöjä.

Pohjois-Pohjanmaan lainvoimaisissa 1.-3. vaihemaakuntakaavoissa hankealueelle on osoitettu mineraalivarantoalue ja moottorikelkkailureitti. Hankealue rajautuu idässä energiahuollon alueeseen (en, Valkeuden sähköasema), tuulivoimaloiden alueeseen tv-1 333, kaakossa ja pohjoisessa pääsähköjohtoihin (100 kV ja 400 kV) ja uusiin pääsähköjohtoihin (110 kV).

Pohjois-Pohjanmaan voimaan määrättyssä energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa hankealueen eteläpuolelle on osoitettu uusi tuulivoimaloiden alue tv-1 414, Hauksuonneva. Hankealue rajautuu kaakossa voimajohtoihin (110 kV ja 400 kV) ja uuteen voimajohtoon 110 kV ja pohjoisessa voimajohtoon 110 kV ja uuteen 110 kV voimajohtoon. Hankealueen kaakkoispuolelle on osoitettu lilalla nuolipäisellä suoralla katkoviivalla pitkän aikavälin voimajohdon yhteystarve Valkeuden sähköaseman ja Oulaisten kaupungin välille. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan tultua voimaan maakuntahallituksen päätöksellä (18.8.2025), hankealueelta ja sen vaikutusalueelta on kumoutunut useita merkintöjä. Näitä ovat mm. tuulivoimaloiden alue tv-1 333 ja alueelle aiemmin osoitetut pääsähköjohtomerkinnät. Kumoutuneet kaavamerkinnot löytyvät energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan hyväksymisaineiston kaavakartalta 1B.

Osayleiskaavan ja asemakaavan selostuksissa on esitetty ote 1.-3. vaihemaakuntakaavojen ja voimaan määrätyn Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan yhdistelmäkartasta ja avattu niiden suunnittelualueeseen liittyvää sisältöä. Osayleiskaavan selostuksessa on myös arvioitu osayleiskaavan suhdetta maakuntakaavoitukseen ja todettu, ettei osayleiskaava vaikeuta maakuntakaavan tavoitteiden toteuttamista lukuun ottamatta vähäistä rajoitusta laajan mineraalivarantoalueen hyödyntämiseen.

Vaikutusten arviointi

Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan hankkeen todennäköisesti merkittävät vaikutukset kohdistuvat yhteisvaikutuksiin muiden lähialueen hankkeiden kanssa. Datakeskuksen hankealueen eteläpuolella on vireillä Hauksuonnevan tuulivoimahanke. Datakeskuksen hankealue rajautuu idässä ja pohjoisessa useisiin voimajohtoihin, Fingridin mahdollisiin tulevaisuuden voimajohdon kehittämistarpeisiin ja vireillä olevien hankkeiden liityntäjohtolinjauksiin. Hankealueen läheisyydessä sijaitsee myös akkuvarastohankkeita ja ABO Windin sähköasema.

Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan tulisi datakeskuksen suunnittelussa erityisesti huomioida kantaverkkoyhtiö Fingrid Oy:n tulevat voimajohtotarpeet sähköaseman ympäristössä, jotta kantaverkon kehittäminen on mahdollista myös tulevaisuudessa.

Datakeskus on massiivinen rakennelma maaseutumaisessa ympäristössä ja maisemaan sovittamiseen tulisi panostaa suunnittelu- ja toteutusvaiheissa. Asemakaavamääräyksiin olisi hyvä lisätä arkkitehtonista laatua ja alueen yhtenäistä ilmettä tukeva määräys.

Koska Hyperco Oy:n Pyhäjoen datakeskuksen ympäristövaikutusten arviointi on vasta ohjelmavaiheessa, eivätkä YVA-menettelyssä tehtävät selvitykset ja vaikutusten arvioinnit ole

vielä käytettävissä, jää vaikutusten arviointiin epävarmuutta. Tämä olisi hyvä ottaa huomioon kaavaprosessissa.

Vastine:

- *Pyhäjoen kunta on järjestämässä tilaisuutta, jossa keskustellaan Valkeuden sähköaseman ympäristön hankkeista ja kehittämistarpeista. Fingridiä on kuultu kaavoituksen alkuvaiheessa, ja lisäksi on pyydetty lausunnot kaavoituksen eri vaiheissa.*
- *Asemakaavaan on lisätty yleismääräys rakentamistapaan liittyen.*

2. Oulun museo- ja tiedekeskus/arkeologia, 8.10.2025

Pyhäjoen kunta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan alueellisena vastuumuseona toimivalta Oulun museo- ja tiedekeskukselta lausuntoa koskien Keskikylän osayleiskaavaehdotusta. Tämä museon lausunto koskee arkeologista kulttuuriperintöä.

Pyhäjoen Keskikylä sijaitsee noin 15 kilometrin etäisyydellä Pyhäjoen taajamasta Vihannintien varrella sekä Fingridin kantaverkon ja Valkeuden sähköaseman vieressä. Osayleiskaavan (n. 422 ha) tarkoituksena on mahdollistaa Valkeuden sähköaseman läheisyyteen suuremman teollisuusluokan toimintaa kuten datakeskus, joka hyötyy läheisestä energiantuotannosta ja siirrosta. Osayleiskaavassa näytetään asemakaavoitettava alue, jonka kaavoitusta edistetään samanaikaisesti.

Kaava-alueella sijaitsee kaksi muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamaa kiinteää muinaisjäännöstä. Kohteet ovat Pöytäpuu (1000054887) ja Liminkaoja (1000084149).

Kaavaluonnoksessa kohde sm-2 Liminkaoja sijaitsi alueella M Maa- ja metsätalousvaltainen alue ja kohde sm-1 Pöytäpuu alueella EV Suojaviheralue. Kaavaehdotusta varten EV-aluetta on kuitenkin pienennetty siten, että sm-2 Pöytäpuu sijaitsee nyt osin EV-alueella ja osin M-alueella. Muutos on muinaisjäännöksen osalta positiivinen. Kaavaselostuksen luvun 7.8 Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön mukaan muinaisjäännösten alueille ei osoiteta muuttuvaa maankäyttöä. Muinaisjäännöksiä koskeva kaavamääräys on asianmukainen.

Kaavaehdotuksessa on huomioitu museon antama lausunto arkeologisen kulttuuriperinnön osalta (17.7.2025). Kyseistä lausuntoa ei kuitenkaan ole mukana hankkeen liitteessä 6 Vastineet.

Oulun museo- ja tiedekeskuksella ei ole hankkeesta muuta huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Vastine:

- *Luonnosvaiheen lausunto on huomioitu ja on kirjattu osaksi asemakaavan lausuntoja.*
- *Muutoin merkitään tiedoksi.*

3. Tukes, 6.10.2025

Tukes ilmoittaa, että sillä ei ole lausuttavaa koskien Keskikylän osayleiskaavaa, koska edellisessä kaavavaiheessa annettu Tukesin lausunnon sisältö on kokonaisuudessaan huomioitu kaavaehdotuksissa

Vastine:

- *Merkitään tiedoksi.*

4. Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos, 10.10.2025

Pyhäjoen kunta on käynnistänyt Hypercon Oy:n aloitteesta osayleiskaava- ja asemakaavahankkeet Pyhäjoen Keskikylän alueelle. Hankealue sijaitsee Pyhäjoen kuntataajaman itäpuolella metsätalousvaltaisella alueella. Etäisyys Pyhäjoen kuntataajamaan on noin 15 km. Suunnitellun osayleiskaava-alueen pinta-ala on noin 422 ha ja asemakaava-alueen noin 131 ha.

Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa alueelle laajamittaista teollista toimintaa, johon voi sisältyä myös Fingridin kantaverkkoa ja Valkeuden sähköasemaa hyödyntävän palvelin-/datakeskuksen rakentaminen. Rakentamiseen osoitetut alueet on merkitty pääosin kaavamerkinnällä TT, joka kaavamääräysten mukaan mahdollistaa myös vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin.

Kaavoista on valmistunut ehdotukset, joista pyydetään muun muassa pelastuslaitoksen lausuntoa.

Pelastuslaitos huomioi lausuntonaan seuraavaa:

Kaavojen kaavamääräyksissä on huomioitava hälytysajoneuvoliikenteen tarpeet. Kaava-alueelle johtavan tiestön ja kaava-alueen tiestön on oltava leveyden, kantavuuden ja muiden ominaisuuksien puolesta hälytysajoneuvoille soveltuvia. Vaarallisten kemikaalien laajamittaisen käsittelyn ja varastoinnin alueet/kohteet tulee lähtökohtaisesti olla saavutettavissa vähintään kahdesta toisistaan riippumattomasta suunnasta. Ajoteiden ja varsinaisten pelastusteiden tarkempi suunnittelu toteutetaan rakennuslupamenettelyn yhteydessä. Toteutussuunnitelmista on pyydetävä pelastusviranomaisen lausunto.

(YM asetuksen 848/2017 40 §, VN asetuksen 856/2012 61 §)

Vastine:

- *Osayleiskaavassa ja soveltuvilta osin asemakaavassa on esitetty yhteystarpeet niin, että teollisuusalueelle voidaan järjestää pääsy ainakin kahdesta suunnasta. Koska kyseessä on teollisuusalueen kaavoitus (ei datakeskuksen hankekaava), alueelle ei osoiteta tiestöä tarkemmin kuin ohjeellisina ajoyhteyksinä. Ajoteiden ja pelastusteiden tarkempi suunnittelu tulee tehdä rakentamislupamenettelyn yhteydessä, ja suunnitelmasta on pyydetävä pelastusviranomaisen lausunto, joten kaavamääräystä ei erikseen tarvita. Yleismääräyksissä on jo huomioitu lausuntotarve pelastusviranomaiselta, ja asia täydennetään vielä kaavaselostukseen.*

Kaavojen kaavamääräyksissä on huomioitava pelastuslaitoksen sammutusvesitarpeet. Pelastuslaitokselle on varattava mahdollisuus alueen rakennusmassa, rakennustapa ja muut tekijät huomioiden riittävään sammutusvedenottoon kaava-alueen vesijohtoverkosta. Jos vesijohtoverkko ei tätä putkikoon ja virtaamatuoton puolesta mahdollista, on toteutettava tarpeelliset sammutusvesisäiliöt, -pumppaamot ja -jakeluverkot tai muut hyväksyttävät järjestelyt. Pelastustoimen sammutusvesitarpeita palvelevat järjestelyt voivat palvella myös alueelle tulevia kiinteistöjen ja laitteistojen paloteknisiä järjestelmiä, jos se huomioidaan järjestelyiden mitoituksessa, ja jos paloteknisten järjestelmien suunnitteluohjeet sen sallivat. Sammutusvesijärjestelyiden suunnitelmista on pyydetävä pelastusviranomaisen lausunto.

(Pelastuslain 30 §, VN asetuksen 856/2012 74 §)

Vastine:

- *Sammutusvesitarpeet ja sammutusvedenotto tulee selvittää rakentamisluvan yhteydessä, ja tarvittaessa alueelle sijoittuvan hankkeen YVA-menettelyssä. Suunnitelmista pyydetään pelastusviranomaisen lausunto.*

Muita havaintoja

Kaava-alueelle suunniteltu rakennusmassa on osittainkin toteutettuna erittäin mittava. Rakennusten toteutustapa, mahdollisten palavien nesteiden säiliöiden tai muiden kemikaalisäiliöiden toteutustapa, alueen vesijohtoverkon kapasiteetti ja toteutustapa (sammutusveden saatavuus alueella) sekä mahdollisen datakeskuksen vaaditut ja valitut palotekniset ratkaisut ja jäähdytysvesitarpeet voivat vaikuttaa muun muassa siihen, onko aluetta varten rakennettava (palo)vesipumppaamo ja (palo)vesiputkistot esimerkiksi Liminkaojasta. Mahdollisen pumppaamon sijainti ja siirto-putkiston linjaus on hyvä huomioida kaavojen viimeistelyssä.

Alueen hulevesijärjestelyiden suunnittelussa on hyvä huomioida jo ennakoon mahdolliset sammutusjätevesien hallinnan tarpeet. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi onnettomuustilanteessa suljettavia viivästysaltaita rakennettavien alueiden pintavesien laskuosiin ja hulevesiviemäriin. Tarkemmat suunnitelmat piha-alueiden, kiinteistöjen ja laitteistojen vuodonhallinnasta rakennus-/kemikaalilupamenettelyn yhteydessä.

(VN asetuksen 856/2012, 57 §)

Pelastuslaitoksen toimintavalmiusaika suunnittelualueelle on pitkä, yli 20 minuuttia hätäilmoituksesta.

Vastine:

- *Liminkaojan osalle on osayleiskaavassa määräys vesilain huomioonmista sekä alueen luonnontilan vaarantamisen kieltö. Ratkaisut tulee selvittää mahdollisen YVA-menettelyn (datakeskuksen osalta käynnistetty) sekä rakentamisluvan yhteydessä.*
- *Sammutusvesien hallinnasta huomautetaan asemakaavan hulevesimääräyksissä. Nämä veloitetaan suunnittelemaan tarkemmassa suunnittelussa (rakentamisluvan yhteydessä tehtävässä hulevesisuunnitelmassa).*

5. Fingrid, 13.10.2025

Kiitämme lausuntopyyntöä. Lausuimme kaavahankkeista ennakoon 29.1.2025 ja luonnoksesta 7.8.2025.

Meillä ei ole huomautettavaa nähtävillä olevista kaavaehdotuksista. Kiitämme, että osayleiskaavassa on informatiivinen yleismääräys risteämälausuntojen tarpeesta.

Huomatkaa, että tässä kaavalausunnossa ei voida ottaa kantaa tarkemmin kaavojen mahdollistamaan rakentamiseen tai teknisiin ratkaisuihin. Risteämälausuntopyyntö kannattaa tehdä hyvissä ajoin suunniteltaessa rakentamista mm. vaarajännitteiden selvittämiseksi.

Pyydämme toimittamaan risteämälausuntopyyntöä verkkosivun kautta

www.fingrid.fi/risteamalausunnot.

Keskikylän datakeskushankkeen yhteyshenkilönä Fingridissä toimii Jarno Sederlund (Jarno Sederlund, asiakaspäällikkö, puh. 030 395 4251, Jarno.Sederlund@fingrid.fi). Voitte kääntyä Sederlundin puoleen datakeskuksen kaavoitusta koskeissa kysymyksissä.

Kaavoitusasioita Fingridissä hoitaa Maankäyttö ja ympäristö yksikön päällikkö Mika Penttilä puh. 030 395 5230.

Tämä lausunto koskee vain Fingridin toimintoja.

Vastine:

- *Merkitään tiedoksi.*

6. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, 14.10.2025

Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Luonto ja alueidenkäyttö -yksikkö

Alueidenkäyttöryhmä

Pyhäjoen kunta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausuntoa Keskikylän osayleiskaavan ja Keskikylän teollisuusalueen asemakaavan ehdotusaineistoista. Kaavaluonnoksen nähtävilläolon jälkeen hankkeista on järjestetty työneuvottelu ELY-keskuksen kanssa 29.8.2025. Tämä lausunto on yhteinen molemmille kaavoille.

Kaavaehdotuksissa on pääsääntöisesti huomioitu ELY-keskuksen luonnosvaiheen lausunto. Melua koskevien kaavamääräysten osalta ELY-keskus toistaa luonnosvaiheessa lausumansa: "Kaavojen vaikutusten arvioinnit laaditaan suhteessa tämänhetkisiin melun ohjearvoihin. Näin ollen kaavamääräyksiä tulee täsmentää viittauksilla valtioneuvoston nykyisiin sisä- ja ulkomelun ohjearvoihin."

Vastine:

- *Kaavamääräystä täydennetään viittauksella nykyisiin ohjearvoihin (993/1992).*

Koska kaavojen luontoselvitys sekä hulevesiselvitys valmistuivat vasta luonnosvaiheen jälkeen, ottaa ELY-keskus niihin kirjallisesti kantaa ensimmäistä kertaa tässä lausunnossa.

Luonnonsuojeluryhmä

Kasvillisuus ja luontotyytit

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen menetelmäkuvaukseen tulisi liittää kartta selvitysreiteistä tai lähtöaineistojen tarkastelun perusteella rajatuista kuvista, joihin maastoselvitykset keskitettiin. Ilman sellaista karttaa jää esim. epäselväksi, onko kuvassa 14 kuvioimatta jääneet alueet Isohaalla yms. maastossa kartoitettu. Menetelmäkuvauksen puutteen vuoksi selvityksen kattavuuteen liittyy epävarmuutta.

Yllä mainittua lukuun ottamatta menetelmäkuvaus, lähtötietojen sekä selvitystietojen esitys on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan selkeä ja asianmukainen. Kirjallisten kuvausten lisäksi luontotieto ja havainnot on hyvin havainnollistettu karttakuvien, taulukoin ja valokuvien.

Vastine:

- *Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä alue on maastokäynnillä tarkasteltu kattaen koko alueen. Asemakaavoitettava alue on tarkasteltu asemakaavatarkkuudella, osayleiskaavoitettava alue yleiskaavatarkkuudella. Lisäksi myös kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta tarkastelua on tehty myös muilla maastokäynneillä (erityisesti viitasammakoiden kartoituskäynneillä). Alue on tarkasteltu asiantuntijatyönä niin, että*

ennen maastokäyntejä on tehty karttatarkastelu, sen jälkeen maastokäynnit, joilla alustavan tarkastelun lisäksi on huomioitu kaikki eteen tulevat näkökohdat.

- *Selvitysreittejä ei lisätä selvitykseen, selvitykseen tehdään yleispiirteinen kartta maast selvityksen alueista.*

Natura- ja luonnonsuojelualueet

Natura- ja luonnonsuojelualueet on asianmukaisesti tunnistettu.

Kaaron luonnonsuojelualue (YSA250968) on osoitettu yleiskaavassa SL-alueena, kuten Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset -opas ohjeistaa, sillä alue on luonnonsuojelulain (LSL 1096/1996) nojalla perustettu ja rauhoitettu.

Vastine:

- *Merkitään tiedoksi.*

Kaavaselostus ja vaikutustenarviointi, luonnonsuojelulain mukaiset kohteet ja lajit

Vaikutustenarviointi on melko yleispiirteinen ja luonnonsuojelulla suojeltujen kohteiden ja lajien osalta ei kaikilta osin riittävä. Kohteiden heikentämiskiellon noudattaminen edellyttää kaavan mahdollistamien toimintojen vaikutusmekanismien tunnistamista ja asianmukaiset ohjeet vaikutusten poissulkemiseksi. Esim. viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen osalta ei riitä, että luo-rajauksella osoitettu alue jätetään rakentamatta, vaan lisäksi on huolehdittava riittävästä suojavyöhykkeestä ja vesitaloudellisten olosuhteiden ylläpitämisestä siten, että elinympäristö ei heikenny esim. kuivumisella.

Vastine:

- *Kaavojen yleismääräyksiä täydennetään siten, että määräys huomioi vesitaloudelliset olosuhteet sekä viitasammakoille tarpeelliset kulkureitit. Asia selkeytetään myös kaavaselostukseen.*

Direktiivilajit

Luontodirektiivin liitteen IV mukaisten lajien osalta merkittävimmät riskit liittyvät asemakaava-alueelta todettuihin viitasammakon lisääntymis- ja levähdysalueisiin, joita koskee luonnonsuojelulain 78 §:n mukainen hävittämis- ja heikentämiskielto. Kyseiset kohteet on todennettu kaava-alueella keväällä 2025 tehdyissä kartoituksissa, ja ne on osoitettu kaavakartoille luo-merkinnällä. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen huomioimisesta on myös annettu erillisiä kaavamääräyksiä liittyen rakentamiseen sekä hulevesien hallintaan.

ELY-keskus katsoo, että viitasammakon osalta esitettyyn vaikutusten arviointiin jää epävarmuutta, sillä kuten luontoselvitysraportissa on todettu, yhtenä vuonna tehdyt luontoselvitykset antavat kuvan ainoastaan sen vuoden viitasammakon soistumista, johon vaikuttavat muun muassa sääolot, kevään eteneminen sinä vuonna ja sattuma. On siis mahdollista, että lisääntymis- ja levähdyspaikkojen koko ja sijainnit voivat vaihdella vuodesta alueen vesitilanteen mukaan.

ELY-keskus huomauttaa, että viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen osalta ei riitä luo-rajauksella osoitetun alueen rakentamatta jättäminen, vaan on huolehdittava riittävästä suojavyöhykkeestä (lisääntymis- ja levähdyspaikka ei muodostu pelkästä vesialueesta), kulkuyhteyksistä ja vesitaloudellisten olosuhteiden ylläpitämisestä siten, että elinympäristö ei heikenny esim. kuivumisen tai vedenlaadun muutosten takia.

ELY-keskus pitää myönteisenä, että asemakaavamääräyksiin on sisällytetty määräys pyytää laadittavasta hulevesisuunnitelmasta lausunto luonnonsuojeluviranomaiselta viitasammakon

suojelun toteutumisen varmistamiseksi. Tätä määräystä olisi syytä laajentaa koskemaan lausuntopyyntövelvoite hulevesiensuunnitelman lisäksi myös rakentamista koskevia tarkempia suunnitelmia, joilla voi olla vaikutuksia jo todettuihin tai mahdollisesti alueelta löydettäviin uusiin viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin.

Tehdyn lepakko- ja liito-oravakartoituksen suhteen ELY-keskuksella ei ole huomauttamista. Myös toteutetun saukkokartoituksen tuloksia voidaan pitää uskottavina, ja ELY-keskus katsoo Liminganojan varren osoittamisen luo-alueeksi (sitä koskevine määräyksineen) myös saukon osalta tarkoituksenmukaiseksi.

Vastine:

- *Kaavoituksessa on pystytty huomioimaan vain todetut lisääntymis- ja levähdyspaikat, joiden huomioinnilla turvataan lajin säilymisedellytyksiä alueella. Lisääntymis- ja levähdyspaikat on rajattu todettujen esiintymäpisteiden perusteella huomioiden esiintymän vaatima aluekokonaisuus, joka muodostaa lisääntymis- ja levähdysalueen. Kaavamääräyksiin on lisätty vaade huomioida vesitaloudelliset olosuhteet sekä lajin kulkureitit alueelle ja sieltä pois. Kaavaselostukseen on lisätty kuvausta asiasta.*
- *Lausuntopyyntövelvoitetta laajennetaan koskemaan rakentamista koskevia suunnitelmia niiltä osin, kun rakentamisella voi olla vaikutusta viitasammakkoon.*

Linnusto

Kaava-alueella on tehty pesimälinnustoselvityksiä kolmen maastopäivän ajan maastokaudella 2025 sovellettua kartoituslaskentaa käyttäen. Tehdyt linnustoselvitykset ja niiden tulokset on esitetty asianmukaisesti karttakuvien avulla.

Hankealueella ei ole toteutettu erillistä päiväpetolintuselvitystä tai pöllökuunteluita. ELY-keskus huomauttaa, että pöllöjen yökuuntelumenetelmä suoritetaan maaliskuun aikaan ja päiväpetolintuseurannat pesäpoikasikaan kesä-elokuussa, joten näiden lajiryhmien tarkkailu muiden selvitysten yhteydessä ei välttämättä anna todellista kuvaa alueen merkityksestä petolinnuille. Luontoselvityksessä on viitattu kaava-alueen vieressä olevan Hauksuonnevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen yhteydessä tehtyihin pöllöselvityksiin. ELY-keskus pitää puutteena, ettei näiden selvitysten osalta ole annettu tarkempia tietoja, joista selviäisi millä alueilla kyseisiä selvityksiä on tehty ja voidaanko niitä hyödyntää kaavan vaikutustenarvioinnissa. Kaavaselostus ei sisällä tietoa siitä, ollaanko kaavan osalta hyödyntämässä Hauksuonnevan hankkeessa toteutettujen päiväpetolintuseurantojen tuloksia.

Tehtyjen selvitysten perusteella kaava-alueelta on paikannettu vaarantunut laji, jonka pesän tarkka sijainti ei ole tiedossa. Kaavoituksessa tulee ottaa huomioon kyseinen pesä, jonka kohdalla ELY-keskus ohjeistaa noudattamaan luonnonsuojelulain (9/2023) 70§ 3 momentin mukaista kieltoa. Viranomaiskäyttöön tarkoitettussa raportissa on esitetty pesän huomioimiseen liittyvät suositukset. ELY-keskus pitää tehtyjä esityksiä oikeana ja huomauttaa, että nämä tulee ottaa huomioon kaavassa. Pesän lähellä (alle 300 metriä) ei tule tehdä hakkuu- tai rakennustoimenpiteitä lisääntymiskauden herkkänä ajanjaksona (15.3.–31.7.).

ELY-keskus katsoo tehtyihin metsäkanalintujen soidinpaikkatulkintoihin jäävän epävarmuutta metson osalta. ELY-keskus huomauttaa, että Suomen ympäristökeskuksen julkaisemassa raportissa (Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2 korjattu painos, 2023) esitetyt metsäkanalintujen soidinalueiden arvoluokat: metson ja teeren erittäin tärkeät soidinalueet sijoittuvat arvoluokkaan 2 (erityisen tärkeät kohteet) ja tärkeät alueet arvoluokkaan 3 (monimuotoisuutta turvaavat kohteet). Yhtenä vuonna ja yhteen maastokertaan perustuvaan metsäkanalintujen soidinpaikkaselvitykseen liittyy huomattavaa epävarmuutta, minkä vuoksi tulosten tulkinnassa tulee olla varovainen.

Vastine:

- *Hauksuonnevan hankkeessa tehtyjen selvitysten ja niiden tulosten huomiointi Keskikylän osayleiskaavan ja asemakaavan laadinnassa on arvioitu asiantuntijatyönä. Hauksuonnevan YVA-menettelyn aikataulu on muuttunut, eikä selvityksiä ole vielä julkaistu, mutta ne ovat olleet kokonaisuudessaan asiantuntijoiden käytössä. Selvitykset antavat asiantuntija-arvion mukaan riittävät tiedot, jotta on voitu arvioida toisaalta vaikutuksia, toisaalta lisäselvitysten tarvetta Keskikylän osalle.*
- *Sensitiivinen laji on huomioitu kaavamerkinnoissa ja -määräyksissä siltä osin, kuin se on katsottu mahdolliseksi.*
- *Metsäkanalintuhavaintojen tulkinassa on käytetty asiantuntijan varovaisuusarviota, ja arviossa on otettu huomioon myös alueen luontotyypit lajien soittimien kannalta.*

Ympäristönsuojeluyksikkö

Melu

Ympäristönsuojeluyksikkö toteaa, että kaavoituksessa tulee ottaa huomioon teollisuusalueelle sijoittuvien laitosten toiminnoista aiheutuvat haitat ja niille pitää varata riittävä alue, jolle esim. melu voi levitä ilman asumiselle aiheutuvia haittoja. Kaavoituksella tulisi taata mahdollisesti tarvittavan meluntorjunnan toteuttamisedellytykset. Asuntojen tms. herkkien kohteiden läheisyyteen ohjattavan teollisuuden tulisi aiheuttaa mahdollisimman vähän ympäristöhaittoja. Lähtökohtaisesti kaavoituksen vaikutuksesta melutaso ei saisi kasvaa asunto- tms. melulle herkillä alueella.

Vastine:

- *Kaavoissa on määräykset huomioida melun osalta valtioneuvoston asetus melun ohjearvoista. Osayleiskaavassa asutuksen ja teollisuuden väliin jää maa- ja metsätalousvaltaista aluetta sekä suojaviheraluetta, jotka osaltaan vähentävät asutukseen kohdistuvia vaikutuksia. Alueen itä- ja eteläpuolella on vireillä tuulivoimahanke, joka estää alueen käyttämistä asuinrakentamiselle.*

Pintavedet (vesiensuojelu ja vesienhoito)

Yleiskaavan osalta ELY-keskus pitää hyvänä asiana, että Liminkaojan varteen jätetään rakentamaton vyöhyke. Sinänsä yleiskaavaan ja asemakaavaan liittyviä ja pintavesiin vaikuttavia kaavamääräyksiä ELY-keskus pitää vesiensuojelun kannalta oikeasuuntaisina. Asemakaava jää kuitenkin aika suurpiirteiseksi eikä siinä ole esitetty mm. vesienjohtamisreittejä vesistöjen suuntaan.

Vaikutusten arviointi

Kaavaselostuksissa on tuotu esille, että maanmuokkauksesta ja kallioperän louhimisesta syntyvät ainekset voivat aiheuttaa haitallisia vaikutuksia pintavesiin. Selostusten mukaan hulevedet voivat suoraan vesistöihin päätyessään aiheuttaa vedenlaadun heikkenemistä. ELY-keskus toteaa, että vaikutusarvio jää hyvin ohueksi eikä esim. taustatiedoissa mainittuja harjasta tai jokirapua mainita vaikutusarviossa. Liminkaojan herkkyys on tunnistettu, mutta vaikutusarviointissa herkkyyttä tai herkkiä lajeja, mahdollisia vaikutusmekanismeja niihin ei ole käsitelty. ELY-keskus muistuttaa, että vesistövaikutusarviointissa tulisi myös huomioida Liminkaojaan liittyvät vesienhoidon tavoitteet ja vaikutustenarviointia tulisi tehdä suhteessa Liminkaojan ekologiseen tilaan ja ekologisen tilan laatutekijöihin (mm. päälyslävyt, pohjaeläimet, kalat, kokonaistyyppi- ja fosfori).

Vastine:

- *Vaikutusten arviointia täydennetään.*

Vesistövaikutusten lieventäminen ja vesiensuojeluratkaisut

ELY-keskus pitää hyvänä asiana, että kaavaehdotuksessa ja hulevesisuunnitelmassa on osoitettu paikkoja vesien viivytysrakenteille. ELY-keskus toteaa, että näitä tulisi toteuttaa ennen muuta rakentamista, jotta vähennetään rakentamisen aikaista kiintoaineen kulkeutumista vesistöihin sekä ennaltaehkäistään jatkossa ilmastonmuutoksesta aiheutuvien rankkasateiden aiheuttamaa tulvimista sekä kuormitusta. Rakentamislupaprosessin yhteydessä olisi tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että kaavassa esitetyt hulevesiä koskevat määräykset toteutuvat ja että hulevesiratkaisut toteutetaan huolellisesti, jotta ei aiheuteta kuormitusta vastaanottaviin vesistöihin.

Sen lisäksi, että viivytetään varsinaisen teollisuustontin hulevesiä, voisi pohtia tarvetta sijoittaa kaava-alueelle valuma-alueiden koon pohjalta mitoitettuja kosteikkoratkaisuja (valuma-alueelta tulevat vedet kulkisivat kosteikon kautta), jotka hyödyntäisivät paremmin sekä vesiensuojelua että mahdollisesti viitasammakoita.

Asemakaava- ja yleiskaava-alueen poikki kulkevan Korvenojan osalta ELY-keskus toteaa, että luontoselvityksessä tulisi tuoda esille, että Korvenoja on huomioitu selvityksessä ja sen luonnontilaa tai muuttuneisuutta on arvioitu maastossa. Arvio tulisi todentaa esim. valokuvin. Yleiskaavan perusteella Korvenojan välittömään lähiympäristöön on suunniteltu paljon rakentamista. Korvenojan valuma-alueen perusteella se voisi olla vesilain mukainen noro. Vaikka Korvenoja ei olisi luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen, tukisi suojavyöhykkeen jättäminen uomaan kaava-alueen vesiensuojelun toteutumista.

ELY-keskuksen käsityksen mukaan Korvenojaa tai siihen laskevien ojien sijaintia voi olla tarve muuttaa hankkeen edetessä. Korvenojan ei ole ojitussyhteisön oja. ELY-keskus tuo esille, että mahdollisesta ojan siirrosta tulisi sopia maanomistajien kanssa. Mikäli ojituksesta ei voida sopia, voi olla tarve käsitellä asia vesilain 5 luvun 4 § mukaisessa ojitustoimituksessa.

Vastine:

- *Asemakaavan lopussa on toteutusta ohjaava kappale, jossa mm. hulevesisuunnittelun merkitykseen on kiinnitetty huomiota. Kappaleeseen lisätään pohdintaa kosteikkoratkaisuista.*
- *Korvenoja on nykyisellään suurimmalta osin metsätien oja ja se on täysin muutettu haarovasta ja mutkittelevasta suo-ojasta kanavamaiseksi. Oja on kanavamainen, metsä sen reunoilla on varttunut turvekangasta/muuttumaa. Korvenoja ei ole vesilain mukainen kohde. Mahdollinen ojan siirto kirjataan asemakaavaselostukseen (toteutusta ohjaavaan kappaleeseen).*

Pilaantuneet maa-alueet

Kaavaselostuksissa on tunnistettu kaava-alueiden länsipuolelle sijoittuva Maaperän tilan tietojärjestelmän kohde eli ns. MATTI-kohde kiinteistöllä Takanikula (625-402-17-1,) ja kohde on merkitty kaavakarttoihin merkinnällä PiMa. ELY-keskus tuo esille, että kyseessä on lopetettu Keskikylän kaatopaikka. Kaatopaikkatoimintaa alueella on ollut arviolta vuosina 1977–1992. Kohteesta ei ole ELY-keskuksella olevan tiedon mukaan saatavilla tutkimustietoa, joten kiinteistöä koskee arviointitarve.

Kaavamääräykseen voisi lisätä yhteydenottovaateen valvovaan viranomaiseen esimerkiksi seuraavasti: Mikäli kiinteistölle on suunnitteilla maankäyttömuutoksia tai maarakentamista, on

otettava yhteyttä valvovaan viranomaiseen (1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontavirasto) ja alueen pilaantuneisuus tulee selvittää ja tarvittaessa puhdistaa.

Vastine:

- *Kaavamääräystä täydennetään pyydetyksi, pois lukien viittaus 1.1.2026 aloittavan viraston nimeen. Termi ”valvova viranomainen” katsotaan riittäväksi, jolloin määräys on asianmukainen myös virastojen nimien mahdollisesti myöhemminkin muuttuessa. Lisäksi määräys kirjataan niin, että puhutaan maa-alueesta (ei kiinteistöstä).*

Vesistöyksikkö

Liminkaojan tulvavesien kulkureittiä ei ole otettu riittävällä tasolla huomioon. Tulvaveden kulkureitti on esitetty kaavaselostuksessa ilmakuvasa, mutta se tulisi esittää myös kaavakartalla. Liminkaojan tulvavesien kulkureittiä ei saa katkaista, jotta tulvaveden padotus ei aiheuttaisi ongelmia.

Hulevesien kaavamääräyksistä ei ole huomauttamista.

Vastine:

- *Tulvareitin huomiointi lisätään osayleiskaavan yleismääräyksiin. Koska tulvan osalta saatavilla on vain alueen asukkaan antamaa tietoa, ei reittiä ole tarkoituksenmukaista esittää kaavassa. Lisäksi tulee huomioida, että alue on muuttunut mm. Valkeuden sähköaseman rakentamisen myötä, eikä alueen tulvaveden käyttäytymisestä näin ollen ole varmaa viimeaikaista tietoa.*

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue

Seututie 790 (Vihannintie) ja yhdystie 18241 (Pahkasalontie) on osoitettu yleiskaavassa merkittävästi parannettaviksi tieosuuksiksi. Lisäksi kaavaselostuksessa todetaan, että yhdystiellä 18241 olevan painorajoitettun sillan mahdollisella parantamisella on vaikutusta suunnittelualueen saavutettavuuteen etenkin raskailla ajoneuvoilla. Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue muistuttaa, että lähtökohtaisesti kunta vastaa maankäytön muutoksista aiheutuvien maantieverkon parannus- ja muutostarpeiden suunnittelusta ja toteutuksesta, toimien yhteistyössä ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen kanssa. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksella ei ole mahdollisuutta kaavan toteuttamisen edellyttämien liikennejärjestelyiden rahoittamiseen.

Vastine:

- *Hanketoimija ja ELY-keskus ovat tehneet sopimuksen valtion teiden kunnostamisesta.*

Elinkeino, työvoima ja osaaminen -vastuualue

Kasvavaa sähköntuotantoa hyödyntävän teollisuuden sijoittuminen Pohjois-Pohjanmaalle on keskeinen maakunnallinen kehittämistavoite. Pyhäjoen Keskikylän kaavahankkeet toteuttavat tätä tavoitetta ja kaavahankkeilla varaudutaan teollisuuden tulevaisuuden aluetarpeisiin. Alueen toteuttaminen jakautuu kaavaselostusten mukaan todennäköisesti pitkälle aikajänteelle ja alueelle sijoittuvat toiminnot eivät ole tarkkaan tiedossa. Vain datakeskus ja akkuvarasto on mainittu osayleiskaavan selostuksessa. Talouteen ja työllisyyteen liittyvien vaikutusten arviointi on siksi yleispiirteistä, mutta riittävää.

Suunnittelualueilla harjoitetaan metsätaloutta – alueille ei sijoitu muita elinkeinomuotoja tai toimintoja. Alueella ei ole virkistyskäytön rakenteita. Läheiset reitit kuvataan ja osoitetaan kaavaselostuksessa. Sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset on arvioitu yleisellä tasolla asutukselle ja elinkeinoille. Teollisuusalueita ei osoiteta nykyisten asuinpaikkojen välittömään

läheisyyteen. Teollisuuskortteleiden sijoittuminen osayleiskaavaehdotuksen eteläreunaan vähentää niiden havaittavuutta arkimaisemassa. Suojavyöhykkeiden sijoittaminen asutuksen ja tuotantolaitosalueiden väliin on hyvä keino ehkäistä tai lieventää mahdollisia haittoja. Suunnitellun datakeskuksen YVA-menettely on aloitettu ja tämä YVA-prosessi tuottaa tarkempaa tietoa ja arviota ko. hankkeen vaikutuksista.

Vastine:

- *Merkitään tiedoksi.*

Jatkotoimenpiteet

Hankkeessa on sovittu järjestettävän viranomaisneuvottelu 17.10.2025.

Vastine:

- *Neuvottelu pidetään 17.10.2025*

Muistutukset:

Osallisilta ei saatu muistutuksia.